శ్రీ

గాంధీమహాత్ముని

దశావతారలీలలు

రచయిత: 'మధురకవి'

నాళము కృష్ణారావు

గాంధీ మహాత్ముని

దశావతారలీలలు

రచయిత: 'మధురకవి'

నాళము కృష్ణరావు

రాజమహేంద్రవరము

ప్రకాశకులు:

రౌతు బుక్కుడిపో,

రాజమహేంద్రవరము.

1948 సం. ౧౨ అణాలు.

Paper Supplied by Party.
పిళ్లారిశెట్టి సీతారామయ్యా అండు సన్సు వారి
రాజమండ్రి శ్రీరామముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రితము.
Q. H. E. G. 76, Copies 1000.

అంకితము:

మహాత్ముని అడుగుజాడల
శాంతి సమరమున నుఱికి
ఆత్మార్పణము గావించిన
సోదర సోదరీమణులకు

మున్నుడి

ఈ గ్రంథమును నేను పెక్కు సంవత్సరముల క్రితము, (మహాత్ముఁడు ఎరవాడ జైలులో బంధింపఁబడిన యనంతరము) విరచించియుండియు, కారణాంతరములచే నింతదనుక ప్రచురింపఁ జాలనైతిని. దీనిని నేను రచించిన పిమ్మట నింతకాలము వరకు, మహాత్ముని జీవితమున జరిగిన అనేక సన్నివేశముల నిందు జేర్పవలసియుండియు, అట్లు చేయుటచే కొంత కాల హారణమగు నను భీతిచేతను, ఈ విషాద సమయమున పాఠక లోకమున కీ గ్రంథము సత్వరమునఁ బ్రవర్శింప వలయు నన్న తహతహచేతను, వాని నెల్ల విడువవలసినవాఁడ నైతిని. వాని నన్నిటిని ద్వితీయ ముద్రణమున జేర్చుటయె కాక, మహాత్ముని నిర్యాణఘట్టము గూడ సంతరింపఁగలవాఁడ నని విన్నవించు కొనుచున్నాఁడ.

ఈ గ్రంథ విక్రయమున లభించు ధనమును మహాత్ముని గూర్చిన గ్రంథముద్రణ కార్యములకు వినియోగించి, నా జన్మమును ధన్య మొనరింప సంకల్పించినాఁడను.

౨౭-౨-౧౯౪౮
రాజమందిరము

ఇట్లు విన్నవించు,
కృతికర్త.

గాంధీమహాత్ముని

దశావతారలీలలు.

" ఇంతై, యింతకు నింతయై, మఱియుఁ దా నింతై, నభోవీధిపై
నంతై, తోయదమండలాగ్రమున నల్లంతై, ప్రభారాశిపై
నంతై, చంద్రుని కంతయై, ధ్రువునిపై నంతై మహర్వాటిపై
నంతై (గాంధిమహోద్యమం) బసరె బ్రహ్మాండాంతసంవర్ధియై."

సత్యాగ్రహోద్యమము మహావటవృక్షము వంటిది. ఈ వృక్షమునకు గాంధిమహాత్ముడు కూకటివేరు. ఈమహీరుహము వేళ్ళు రసాతలమునఁ బాదుకొని, దాని శాఖలు భూమండలమున దశదిశల వ్యాపించి, ఆకాశపథము నధిగమించి, చంద్రబింబము నాక్రమించి, సూర్యమండలము నతిక్రమించి, ధ్రువలోకము నవఘళించి, బ్రహ్మాండభాండము నెల్ల నిండి నిబిడీకృతమై యున్నవి.

ఈ మహాభూరుహరాజమును సమూలముగఁ బెకలించుటకు బ్రిటీషు రాజనీతిజ్ఞులు తలపడిరి. తొలుత దీని కొమ్మలు

రెమ్మలు దళములు భ్రమించినచో, ఈ వృక్షరాజము నిలువున
నీరసించి నశించు నని భ్రమపడిరి. అట్లు గావించినచో, నిది
నశించుటకు బదులు మరల మరల ననలు గొనలు సాగి
రేకెత్తి శాఖోపశాఖలై విజృంభించు నని కొందఱు భావించిరి.
అట్లు గాదు, మూలమట్టముగా దీనిని పెల్లగించినచో, నొక్క-
సారిగ అంతరించు నని మఱికొంద రూహించిరి.

గాంధిమహాత్ముఁడు లోకోత్తరపురుషుఁ డనియు అవ
తారమూర్తి యనియు భారతీయులే గాక ఖండఖండాంతరులును
సంభావించుటచే నాతని బంధించినచోఁ బ్రపంచమందలి సమస్త
జాతుల ఖండనలకుఁ బాల్పడుటయకాక మహోపద్రవము లుప్ప
తిల్లు ననియు, సత్త్వమూర్తియు శాంతిమూర్తియు నగు మహా
త్ముని బంధించినచో, ప్రభుత్వదౌష్ట్యము దుస్సహ మగుటచే,
మహాత్ముని తత్త్వ మెఱుంగని ప్రజాసామాన్యము దౌర్జన్యము
నకుఁ బొచ్చు[illegible]ము, అందువలన మహావిప్లవస్థితి యేర్పడి
[illegible] ప్రభుత్వమునకే భంగము కలుగు ననియు, అట్టియెడ
నా మహోద్యోగము నంతకుఁ దెచ్చుట దుస్తరమనియు, ఇట్లు
తర్కవితర్కములలోఁ బడి వితాకు జెంది వారు కర్తవ్యము
తోఁపక కొంతకాలము తటపటించిరి.

ఈ సందర్భమున, గొల్ల కంసుడు శ్రీకృష్ణుని సంహా రించుటకే మార్గమును కోరక తనమిత్రులతో నాలోచింపగా, వారు చెప్పిన ఈక్రింది సమాధానము పరిష్కారవిషయమున కనువర్తించుచున్నది.

"అమరశ్రేణికి వెల్లఁ జక్రి ముఖరుం; డా చక్రియే ధర్మనుం
దమరున్; గోవులు, భూమిదేవులు, తితిక్షామ్నాయ కారుణ్యస
త్యములున్, యాగతపోదమంబులును, శ్రద్ధాశాంతులున్ విష్ణుదే
హము; లిన్నింటిని సంహరించిన నతం డంతంబునుం బొందెడిన్.

"చంపుదుమే నిలింపులను జంకెల ఆంకెల? తాపసావళిం
బంపుదుమే కృతాంతుని పాటికి? క్రేపులతోడ గోవులం
దుంపుదుమే? ధరాసురులఁ ద్రోలుదుమే? నిగమంబులన్ విదా
రింపుదుమే? వసుంధర హరింపుదుమే? జననాథ, పంపుమా"

[శ్రీకృష్ణుని సంహరింపవలయు ననిన, [illegible] ములగు గోవులు విప్రులు వేదములు సత్యశాంత [illegible] సర్వసద్గుణములను రూపుమాపినచో, ఆతడు [illegible] తానే యంతరించును— అని దీనిభావము]

అని వచించి కంసుని పంపున—

"వెదకి వెదకి దైత్యవీరులు సాధుల
నడఁప, వారిబలము లడఁగిపోయెు;
యశము సిరియు ధర్మ మాయువు భద్రంబు
నార్యహింస సేయ నడఁగుఁ గాదె !"

—భాగవతము.

ఇట్లు ఆలోచించి, బ్రిటిషురాజనీతిజ్ఞులు మహాత్ముని యనుచరు లగు ప్రముఖులను శాంతిసైనికులను బట్టి బంధించినచో, ఆతఁడు నిస్సహాయుఁడై తన యుద్యమము నుజ్జగించునని నిశ్చయించిరి; ఉద్యమ మందలి నాయకుల బలువిధముల బాధించిరి; వేధించిరి; ఒకరితరువాత నొకరిని బంధింపఁ బ్రారంభించిరి. కాని వారి యూహకు భిన్నముగా జరిగినది. ఉద్యమ మడుగంటుటకు మాఱుగా, పరస్సహస్రకరాళములతో వికసించి వీరతాండవ మారంభించినది. ఒక్కొక యోధుని జెఱఁబెట్టి నప్పుడెల్ల వానిస్థానమున వందలకొలఁది యోధులు నవనవోత్సాహముతో రణాంగణమున నుఱికిరి.

ఒక్కొక సైనికుని చెఱఁబెట్టినపుడెల్ల ఆతనిస్థానమున వేలకొలఁది సైనికులు ఆవిర్భవించి గుండుదెబ్బలకు దమగుండెల నొడ్డి మాతృదేశమునకు ఆత్మార్పణము గావింపఁ జొచ్చిరి.

ఎట్టకేలకు బ్రిటీషురాజ్యతంత్రజ్ఞులు చేయునది లేక, ౪-౫-౧౯౩౦ తేదీని నడిరేయి గం॥ ౧౨-౪౫ నిమిషముల వేళ దొంగతనముగా ఆశ్రమమును ముట్టడించి గాఢనిద్రయం దుండిన మహాత్ముని బందీకృతుం గావించిరి.

అవతారక్రమ రహస్యము.

వేదా నుద్ధరతే, గిరిం నివహతే, భూ భాగ ముద్బిభ్రతే,
దైత్యం దారయతే, బలిం ఛలయతే, క్షత్త్రక్షయం కుర్వతే,
వార్ధిం లజ్ఘయతే, హలం కలయతే, వైరాగ్య మాతన్వతే,
మ్లేచ్ఛా నుచ్ఛలతే, శుభాయతనుతే దేవాయ తుభ్యం నమః.

ప్రకృతిపరిణతిని దెలుపుటయే అవతారక్రమము యొక్క నిరూపణోద్దేశము. స్థావరజంగమాది ప్రకృతియంతయు నీశ్వర మయ మని యుపదేశించుటయు తత్పరమప్రయోజనము. భూతకోటియొక్క బాహ్యాభ్యంతరజీవనక్రమము సంగ్రహముగా పదిఘట్టములుగ విభజింపఁబడెను. ఆ ఘట్టములే అవతారములు.

ఆదిని శ్రీమహావిష్ణువు వటపత్రశాయి. పిదప మత్స్యాకృతితో ప్రారంభమై కల్కిమూర్తితో అవతార క్రమము సమాప్తమయ్యెను.

ఈ యవతారక్రమము మానవజీవనమున కెంత సన్నిహితమో యెఱుంగునది.

౧-దశ. తల్లిగర్భమున బిందుపతన మైనది మొద లొక్క నెల వటపత్త్రిశయనము. నెల దాటినది మొదలు మత్స్యము-(తలయు కాలుసేతులు ఏర్పడవు). రెండవనెలపిదప కూర్మము-(అవయవముల మొలక లగపడును). మూఁడవనెలపిదప వరాహము- (కాలుసేతులు తల స్పష్టపడి మృగమువలె నుండును). నాలవనెలపిదప నారసింహము. (నరమృగాకృతి). ఐదవనెలపిదప వామనము-(మానవాకృతికి ఆదిమదశ). ఆఱవనెలపిదప పరశురామము- (శిశు [illegible]చలనము). ఏడవనెలపిదప శ్రీరామము-([illegible]నవత్వము సమగ్రము). ఎనిమిదవనెలపిదప శ్రీకృష్ణము-(స్థితప్రజ్ఞ). తొమ్మిదవనెలపిదప బౌద్ధము- (విజ్ఞానము). అంత ఆవిర్భావము.

౨వ దశ. ఆవిర్భవించి[illegible] [illegible]తిట వట[illegible]త్రిశయనము. బోర్లపడుట మత్స్యము. ప్రాకుట కూర్మము. మోకాళ్ళ దోఁగుట వరాహము. నిలఁబడుట నారసింహము. హాతము పరశురామము: సంసారనిర్వాహణము శ్రీరామము. ప్రపంచజ్ఞానము శ్రీకృష్ణము. వైరాగ్యము బౌద్ధము.

సృష్టిపరిణామము.

మత్స్యము– ఆదిని సృష్టి జలమయము–జీవులు జలచరములు.

కూర్మము– కొంత భూభాగ మేర్పడినది – జీవులు జలము ననే గాక భూమిని గూడ జరించును.

వరాహము– మృగము – భూచర మయ్యు జలమునఁ గూడ బొరలాడును.

నారసింహము– నరమృగాకృతి.

వామనము– పరిణతిఁ జెందని మానవాకృతి.

పరశురామము– వెంకెపట్టుదల.

శ్రీరామము– పరిపూర్ణమానవత్వము.

శ్రీకృష్ణము– విజ్ఞానము.

బౌద్ధము– వైరాగ్యము.

కల్కి [illegible]ము.

"పరిత్రాణాయ సాధూనామ్ వినాశాయ చ దుష్కృతామ్
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సమ్భవామి యుగే యుగే."

అను భగవద్గీతావచన ప్రకారము దుష్టులు చెలరేగి ధర్మ మడుగంటినప్పుడు, సాధువుల రక్షించుటకును ధర్మమును సంస్థాపించుటకును యుగయుగమందును భగవంతుఁ డవతరించు చుండును.

ఆ ప్రకారము దుష్టశిక్షణము శిష్టరక్షణము గావించుటకు భగవంతుఁడు ఇంతవఱకు తొమ్మిది యవతారముల నెత్తియున్నవాఁడు. ప్రకృతము ఈ కలియుగమున గాంధిరూపమున కల్కిమూర్తియై యుద్భవించె ననియు, ఈ యవతారమునఁ గడచిన యవతారలీల లన్నియు మూర్తీభవించిన వనియు, ఈ గ్రంథము సాకల్యముగఁ జదివినఁ దెలియఁగును.

గాంధి యవతారలీలలు

జీర్ణమతోద్ధరణము—	మత్స్య
దీనసంరక్షణము—	కూర్మ
పతితలోక సముద్ధరణము—	వరాహ
అహంకార విధ్వంసనము—	నారసింహ
విశ్వవిక్రమణము—	వామన
నిరంకుశతా నిర్మూలనము—	పరశురామ
ధర్మరాజ్య ప్రతిష్ఠాపనము—	శ్రీరామ
కర్మయోగము—	శ్రీకృష్ణ
స్వరాజ్య ప్రదానము—	శ్రీకృష్ణ
జీవకారుణ్యము—	బౌద్ధ
సత్యయుగ సంస్థాపనము—	కల్కి

౧ మత్స్యావతారము.

జీర్ణమతోద్ధరణము.

తొల్లి — సోమకుం డను దైత్యుఁడు వేదముల ముచ్చిలించి సముద్రగర్భమున డాఁగియుండెను. విష్ణువు మత్స్యరూపమున నవతరించి వానిని సంహరించి వేదముల నుద్ధరించెను.

నేఁడు — భరతఖండము పరరాజ్యపాలనము వాతఁబడి వైదికధర్మములు వక్రమార్గములఁ బట్టెను; సమస్తవిద్యలు కళలు సమసెను; సదాచారములు సంకరము లయ్యెను; నాస్తికత విస్తరించెను; పరాధీనత ప్రబలెను. గాంధిదేవుఁ డవతరించి వైదికధర్మముల పునరుజ్జీవింపఁజేసి లోకమున శాంతి నెలకొలిపెను.

౨ కూర్మావతారము.

దీనసంరక్షణము.

తొల్లి — దేవతలు మందరనగ మను కవ్వమునకు వాసుకిని తఱితాడుగఁ జేసి పాలకడలిని తఱువ, అందు అమృతము జనించెను. విష్ణువు కూర్మమై పర్వతమును భరించి మోహనాకృతితో ముప్పదిమూఁడుకోట్ల దేవతలకా యమృతముం బంచి శాశ్వతసౌఖ్యము బ్రసాదించెను.

నేడు — మోహనదాసు (గాంధి) సత్యాగ్రహ మను శైలమునకు అహింస యను తత్రిదాటిని జుట్టి సముద్రము మథించి లవణ మను అమృతము సాధించెను; ముప్పదిమూఁడు కోట్ల భారతీయులకు దానిం బంచి, వారి దారిద్ర్యముం బాఱఁ దోలి నిత్యసంపద ఘటించెను.

(ఉప్పును అమృతముతోఁ బోల్చుట చాలమందికి వింతగఁ దోప వచ్చును. దాని ప్రాశస్త్యమును ప్రాముఖ్యమును స్థలాంతరమున అనుబంధము నందలి యంశములు పరికించినయెడఁ దెలియఁగలవు.)

3 వరాహావతారము.

పతితలోక సముద్ధరణము.

తొల్లి- హిరణ్యాక్షుఁడు భూమిని చాపచుట్టగఁ జుట్టి చంక నిడుకొని పాతాళమున డాగియుండెను. శ్రీహరి వరాహ రూపమున నవతరించి ఆ దానవుని సంహరించి క్రుంగిన భూమిని తనకొమ్మున నుద్ధరించెను.

నేడు- బ్రిటిషుప్రభుత్వము భారతభూమిని సర్వము నప హరించి యధోగతి పాలొనర్చెను. గాంధిమహాత్ముఁడు అసహాయయోగ మను కొమ్మున భూమిని లేవనెత్తి రక్షింప సమకట్టెను.

౮ నారసింహావతారము.

అహంకార విధ్వంసనము.

తొల్లి- హిరణ్యకశిపుఁడు అను దానవరాజు అహంకారాతిశయము పెంపున లోకముల నెల్ల నిర్జించెను. సాధుజనుల బాధించెను. సమస్తజగత్తులందు దనకంటె బలాధికుఁడు లేఁడని సర్వలోకములు తన్నే నియంతగాఁ గొలుచుచుండవలయు నని శాసించి చెలరేఁగుచుండెను. ఆతనికొడుకు సకలకల్యాణగుణ సంపన్నుడు, సాధుశీలుఁడు నై శ్రీహరి నారాధించుచుండెను. హిరణ్యకశిపుఁ డది సహింపక తనశాసనము నుల్లంఘించె నని కోపోద్దీపితుఁడై భటులచే ప్రహ్లాదకుమారుని నానాహింసలఁ బెట్టించెను.

"తన్ను నిశాచరుల్ పొడువ దైత్యకుమారుఁడు మాటిమాటికిన్
పన్నగశాయి, యో దనుజభంజన, యో జగదీశ, యో మహా
పన్నశరణ్య, యో నిఖిలపావన, యంచు నుతించుఁ గాని, తాఁ
గన్నుల నీరు దేఁడు, భయకంపసమేతుఁడు గాఁడు భూవరా.

"పాఱఁడు లేచి దిక్కులకు; బాహువు లొడ్డఁడు; బంధురాజిలో
దూఱఁడు; ఘోరకృత్య మని దూఱఁడు తండ్రిని; మిత్త్రివర్గముం
జీరఁడు; మాతృసంఘము వసించు సువర్ణగృహంబులోనికిం
దూఱఁడు; కావరే యనఁడు; తాపము నొందఁడు; కంటగింపఁడున్."

—భాగవతము.

ఇట్లు సాత్త్వికవృత్తితోఁ బరమశాంతుఁడై యున్న ప్రహ్లాదుని ఆత్మనిగ్రహమునకు నిశ్చలభక్తినిష్ఠకు మెచ్చి, శ్రీహరి నారసింహాకృతి నావిర్భవించి, నిజనిశాతనఖముఖముల హిరణ్యకశిపునిఁ జించిచెండాడెను; నిజభక్తపరతంత్రునిఁ బ్రహ్లాదునిఁ గాచి లోకములకు శాంతిఁ జేకూర్చెను.

నేడు — బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారు పశుబలముచేఁ బ్రపంచము నెల్ల నాక్రమించుకొని, జగమునఁ దమ కెవ్వరు నెదురు లే రని, రవి యస్తమింపని విశాలరాజ్యము తమ యధీనమున నున్న దని మురిసి దురహంకారాతిరేకమున మదోన్మత్తులై ఎల్ల జాతులను హింసించుచు త్రుళ్ళిపడుచుండిరి. తొలుత గాంధి మహాత్ముఁ డా ప్రభుత్వమున కాప్తుఁడై సాంత్వనవచనముల బుజ్జగించియు మందలించియు హితవులు గఱపెను. ఆతని యుపదేశములు సరకుగొనక ఆ ప్రభుత్వమువారు వానినిఁ బలువిధముల గాసిపఱిచి ఎప్పటియట్ల ప్రజాపీడనము గావించుచుండిరి. అందులకు గాంధిమహాత్ముఁ డణుమాత్రము చలింపక సహజసాత్త్వికవృత్తితో హింసల కన్నిఁటికి సహించెను; వారు తమ కుటిలమార్గము విడనాడకుంటచే, నాతఁడు తుదకు నరసింహుడై శాంతిరణరంగమున నుఱికి, సత్యాగ్రహాస్త్ర

ప్రయోగమున ప్రత్యర్థిలోకమును విభ్రాంతము గావించి తద్దురహంకారమును బోనడచి, సకలలోకములందు పురుష సింహుఁ డని ఖ్యాతిఁ గాంచెను.

[ఇందు గాంధిమహాత్ముఁడు ప్రహ్లాదుఁడును నరసింహుఁడు నని యెఱుఁగునది]

౫ వామనావతారము.

విశ్వవిక్రమణము.

తొల్లి- బలిచక్రవర్తి బాహుబలమున లోకముల నెల్ల జయించి యేలుచుండెను. శ్రీహరి వామనుఁడై యవతరించి, పదత్రయముచే సమస్తజగముల నాక్రమించి ఆతని రసాతలమున కడఁగఁద్రొక్కెను.

నేఁడు- బ్రిటిషుప్రభుత్వము మాయాబలముచే ధరామండలము నెల్ల నాక్రమించెను. గాంధిదేవుఁడు వామనుఁడై- లవణశాసననిర్మూలనము, మద్యపాననిషేధము, విదేశవస్త్ర బహిష్కరణము- అను పదత్రయమున విక్రమించి, బ్రిటిషు బలము నధోగతి పాలుచేసి, దేశసౌభాగ్యము గూర్ప నుద్యమించెను.

౬ పరశురామావతారము.

నిరంకుశతా నిర్మూలనము

తొల్లి- కార్తవీర్యాది క్షత్త్రియవీరులు నిరంకుశులై లోక కంటకులుగ ధరాతలమును బాధించుచుండిరి. శ్రీహరి పరశు రాముఁడై యవతరించి [illegible] ల్లఁ [illegible] మార్చి, భూమండలము నంతను కశ్యపాదిమహర్షులకు దానమిచ్చి తాను తపోవనమున కరిగెను.

నేఁడు- బ్రిటిషువారు విశృంఖలులై నిరంకుశవిధానముచే అన్యదేశముల నాక్రమించి ప్రజాసంక్షోభ మొనర్చుచుండిరి. గాంధిదేవుఁడు సత్యాగ్రహ మను పరశువు ధరించి, వైరివీరుల నిరంకుశతను నిర్మూలనము జేసి, దేశమును ప్రజాయత్తప్రభుత్వమున కర్పించి, జీవితశేషమును నిర్వికల్పసమాధి యందుఁ గడప సంకల్పించెను.

౭ శ్రీరామావతారము

ధర్మరాజ్య ప్రతిష్ఠాపనము

తొల్లి- రావణుఁ డను రాక్షసరాజు మాయచే సీత (భూమిజ) నపహరించి సింగలదేశమున (లంకలో) బంధించెను. శ్రీరాముఁడు వానరసమేతుఁడై వెడలి రావణ మేఘనాథాది నిశాచరులఁ బొరిగొని, భూమిజను చెరనుండి విడిపించి, ధర్మరాజ్యమును సంస్థాపించెను.

నేఁడు_ * ఇరావణుఁడు (ఇర్విను) భారతరాజ్యలక్ష్మిని కొల్లఁగొని ఇంగలదేశమున బంధించెను. గాంధిమహాత్ముఁడు శాంతిసైన్యమును వెంటఁగొని ఇరావణ మేగ్డనాల్డాది మ్లేచ్ఛ ప్రభువుల గర్వభంగము గావించి, భారతభూమిని నిర్బంధము నుండి విడిపించి, ధర్మరాజ్య ప్రతిష్ఠాపనము గావింపఁ బ్రతిన పట్టెను.

---

* తమిళమున రామ రావణాది పదములకు ముందు 'ఇ' ప్రత్యయము వచ్చును. ఇరామన్ ఇరావణ్ ఇత్యాదులు ఉదాహరణములు.

ఇరావణుఁడు [ఇర్విన్ బ్రిటిషు రాజప్రతినిధి.]	రావణుఁడు (దానవరాజు)
మేగ్డనాల్డు [బ్రిటిషు ప్రధానమంత్రి.]	మేఘనాథుఁడు [రావణుని యాత్మజుఁడు]
గాంధిమహాత్ముఁడు	శ్రీరాముడు
భారతరాజ్యలక్ష్మి	సీత (భూమిజ)
ఇంగలదేశము [భారత లక్ష్మిని కొల్లగొనుచున్న లంకాషైర్ గల దేశము]	సింగలదేశము (లేక) లంక.
శాంతిసైన్యము	వానరసైన్యము

౮ శ్రీకృష్ణావతారము

కర్మయోగము.

తొల్లి- యాదవులు ఇంద్రుని యనుగ్రహము గోరి ఇంద్రయాగము సేయ సమకట్టిరి. అంత * శ్రీకృష్ణుడు ♦ సంకర్షణునిం గూడి వారి కిట్లనియె:

"ఇంద్రుఁడు నాకలోకాధిపతి. భూలోకవాసుల మగు మనకు అతనితో నే ప్రయోజనమును లేదు. పశు పాలనా కృషి వాణిజ్యాదుల జీవించు మనము గోవులను గిరులను తరుసస్యాదులను పూజింప నగుఁ గాని. ఇంద్రుని సంభావింపఁ దగదు-

> అపకారంబులు సేయ వెవ్వరికి, నేకాంతంబునం దుండు, నా
> తప శీతానిల వర్షవారణములై త్వగ్గంధ నిర్యాస భ
> స్మ పలాశాగ్ర మరంద మూల కుసుమచ్ఛాయా ఫలశ్రేణిచే
> నుపకారంబులు సేయు నర్థులకు, నీ యుర్వీజముల్ గంటిరే.
>
> —భాగవతము.

---

* 'కృష్ణ', 'సంకర్షణ', పదములు కృషి కర్షణ శబ్దముల నుత్పన్నములు. కృషి కధిష్ఠానదేవత యగుటచే కృష్ణుఁడు కర్మయోగి.

♦ సంకర్షణుఁడు అనఁగా బలరాముఁడు. ఈతని హలధరుఁ డనియు నందురు. హల మనఁగా నాగలి. కావున ఈతఁడు వ్యవసాయమున కధిష్ఠాన దేవత.

"కేవలము పర్వతములకు
గోవులకు బ్రియంబు గాఁగఁ గోరి సుఖంబుల్
గావింత, మెన్ని విధముల
భావించిన నిందు్రితోడి పని మన కేలా ?

"కర్మమునఁ బుట్టు జంతువు,
కర్మమున సమృద్ధిఁ జెందు, కర్మమునఁ జెడున్;
కర్మమె నరులకు దేవత,
కర్మమె సుఖదుఃఖములకుఁ గారణ మధిపా !

(విష్ణుపురాణము)

అట్లగుటం జేసి, కర్మపరుల మగు మనకు కర్మయోగమే పరమధర్మము. కాన ప్రకృతిప్రీత్యర్థము గోగిరుల నుపాసింతము.

ఇట్లు వచించి, యాదవులచే ఇంద్రోత్సవము మాన్పించి గోవర్ధనోత్సవమునకు వారిం బ్రోత్సహించెను. ఇందున కింద్రుండు కినిసి గోవులమీఁదను గోపాలురమీఁదను జాళ్ళ వాన గురిపించెను. ఆ బెట్టిదపు తుపాను తాకుడునకు గోగణం బులును గోపాలజనంబులును నొచ్చి ఆర్తనాదములు గావించుచు విచ్చి పఱవఁ జొచ్చెను. అట్టియెడ, పరమదయాళుఁ డగు గోపాలుఁడు గోవర్ధనగిరి నెత్తి ఇంద్రుని పరాభూతునిం గావించి గోబృందమును గోపాలవర్గమును రక్షించి, గోవిందు డని ఖ్యాతి నందెను.

నేడు— భారతీయులు పరతంత్రులై బ్రిటిషువారి పాలనమునకు లోబడి, తద్వ్యామోహమునందు చిక్కి, వారియేలుబడియే తమకు [illegible] [illegible], భుక్తి ముక్తిదాయకమనియు నమ్మి, వారికి [illegible] [illegible] [illegible] కప్పములు కానుకలు చెల్లించుచుండిరి. అట్టియెడ కర్మచంద్రుడు (కరమ్‌చంద్ గాంధి) వారి అవివేకమునకు పరాధీనజీవనమునకు వగచి వారి నిట్లు ప్రబోధించెను:

"పెక్కువేలమైళ్ళ దూరమున నున్న బ్రిటిషువారికిని మనకును సంబంధ మేమి? వారు భేదోపాయమున మనల వంచించి మన దేశము నాక్రమించి మనసంపదల నెల్ల హరించుచున్నారు. క్షీణించిన మన కృషి వాణిజ్య పశుపాలనాది వృత్తుల పెంపు గావించుకొనినచో, వారితో నెట్టి సంపర్కము లేక మనయంతట మనమే యథేష్టముగ స్వాతంత్ర్యపాలనమును ప్రతిష్ఠించికొని సంతోషసౌఖ్యానందములల నోలలాడఁ గలము. మహోన్నత మహీధరము లిందు గలవు; పావనవాపీకూపము లిందుఁ గలవు; మనోహర పుష్పఫలభరిత భూజరాజము లిందుఁ గలవు. నిరుపమసౌభాగ్యనిలయమై నిత్యశోభనమై విరాజిల్లు నీ రత్నగర్భను, ఈ సస్యశ్యామలను, ఈ కర్మక్షేత్రమును, ఈ వీరభూమిని, ఈ భారతమాత నారాధింపుఁడు;"

ఇట్లు హెచ్చరించి భారతీయుల మేలుకొల్పి, వారిని విదేశపరిభుత్వ దాస్యశృంఖలములనుండి విడిపించి, మాతృదేశ సమారాధనమునకుఁ బురిగొల్పెను. ఇందునకు, బ్రిటిషుపరిభుత్వమువారు దురాగ్రహావేశజ్వాలలతో మండిపడి, భారతీయుల నిర్బంధశాసనపరంపరల గుప్పించి సుప్రతిష్ఠుల ముంచి వేధించిరి. ఈ దుస్సహ దుష్ప్రయోగములకు భారతీయులెల్లరు దుఃపిల్లి తల్లడిల్లి హాహాకారములు గావించిరి. ఆ విపత్సమయమున గాంధిమహాత్ముఁడు సత్యాగ్రహ భూధరమును ధరించి, పగతురచేఁపీచ మడంచి, భారతలోకముయొక్క మానప్రాణధనములఁ గాపాడఁ గంకణము గట్టెను.

స్వరాజ్య ప్రదానము.

తొల్లి — కౌరవులు పాండవుల పైతృకరాజ్యమును కపటవృత్తిచే నపహరించి, వారిని పాంచాలీపరాభవము మున్నుగాఁ బెక్కు లిక్కట్టులఁ బెట్టి ప్రవాసముల పాలొనర్చిరి. శ్రీకృష్ణుఁడు పాండవుల దుస్థితికి విషాదమొంది, ధర్మజాదుల పక్షమున కౌరవులకడకు వెడలి, పాండవులకు రాజ్యమునఁ గొంతయైనఁ బాలీయ మని సామవాక్యముల సంధి నడపెను. కౌరవు లందుల కొడంబడక, మీఁదుమిక్కిలి శ్రీకృష్ణుని బంధింప సాహసించిరి. అంత పాండవులు శ్రీకృష్ణసహాయులై

ధర్మయుద్ధమునకు దలపడిరి. శ్రీకృష్ణుఁడు పాంచజన్యముం బూరించి కౌరవబలము నోంచి ధర్మరాజాదులకు సంపూర్ణ స్వారాజ్యము స్వాధీన మొనర్చి దిగంతవిశ్రాంతయశోవంతుఁ డయ్యెను.

నేడు— బ్రిటిషువారు భారతీయుల పరంపరాగత మగు భరతఖండమును కుతంత్రములచే నాక్రమించి, వారిని పాంచాల పరాభవాది దుర్భరసంఘట్టనలఁ జీకాకుపరచి కఠినదండనలకు గుఱిచేసిరి. గాంధిమహాత్ముఁడు భారతీయుల పరాధీనజీవనమునకును దురవస్థలకును దురపిల్లి, వారికి సంపూర్ణస్వారాజ్యము కాకున్నను, అధినివేశనప్రతిపత్తి (డొమినియన్ స్టేటస్) యైన నిమ్మని రాయబారము నెఱపెను. బ్రిటిషువారు ఆతనినుడుల పెడచెవిని బెట్టి, భారతీయుల నిడుమలఁ గుడుపుటయె కాక, ధర్మమూర్తి యగు మహాత్మునే బంధించిరి. ఇకఁ జేయునది లేక, మహాత్ముఁడు భారతీయుల గూడి శాంతిసమరమున కురవడించి తరుణభారత (యంగిండియా) మను శంఖమును బూరించి, రాట్నము అను చక్రమును, అహింస యను గదను చేతఁ దాల్చి పరరాజుల గుండియలు కలగుండు పఱచి భారతీయులకు స్వారాజ్యముం గూర్ప దీక్ష బూనెను.

౯. బుద్ధావతారము

జీవకారుణ్యము.

ఐహికము రోసి, లోకహితైకదీక్ష
బ్రహ్మచర్యంబు, నాత్మనిగ్రహ, మహింస,
భూతదయయు ప్రజాళికి బోధ సేయ
నవతరిల్లిన బుద్ధమహాత్ము నెంతు.

తొల్లి— గౌతమబుద్ధుఁడు రాజ్యభోగముల నెల్ల విడనాడి విరాగియై తపోవనమున కేగి, భూతదయ, అహింస, ఇంద్రియ నిగ్రహము మున్నగు ధర్మములను అఖిలమానవ ప్రపంచము నకు బోధించి నిర్వాణపథము బ్రదర్శించెను.

నేఁడు— గాంధిమహాత్ముఁడు ఐహికభోగముల నన్నిటినిఁ ద్యజించి, దరిద్రనారాయణపద మాశ్రయించి, జగదుద్ధరణ పరాయణుఁడై బ్రహ్మచర్యము, పతితజనోద్ధరణము, విశ్వసౌ భ్రాతృత్వము, స్వార్థత్యాగము, అహింస మున్నగు ధర్మములను మర్త్యకోటి కుపదేశించి, స్థిరమగు సంపూర్ణస్వరాజ్యపద్ధతికి మార్గము నిర్ధారణ మొనర్చి, తత్సంకల్పసిద్ధికి సత్యాగ్రహ యోగముద్ర నవలంబించెను.

౧౦ కల్క్యవతారము.

సత్యయుగ సంస్థాపనము

"ధరణీరక్షణ మాచరింపక నృపుల్ సర్వంబునుం బల్మితో
హరులై సాధుల దోఁచి చేకుఱు తదీయ స్త్రీ ధన క్షేత్రముల్
హరియింపం గలవారు, దారుణతరం బై పెల్లు జెల్లుం బర
స్పర వైరంబు ధరాతలేంద్రులకు విశ్వప్రాణినాశంబుగన్.

......"మేధాహీనులై మ్లేచ్ఛాకారు లగు రాజులు భూభాగం బేలుచు ధర్మసత్యదయాహీనులై క్రోధ మాత్సర్యం బుల స్త్రీ బాల గో ద్విజాతుల వధియింపన్ రోయక పరధన పరస్త్రీపరులై, రజస్తమోగుణరతులై, అల్పజీవులై, అల్పబలులై తమలో నన్యోన్యవైరానుబద్ధులై సంగ్రామరంగంబుల నిహతు లయ్యెదరు. ఆ సమయంబున ప్రజలు తచ్ఛీల వేష భాషాదుల ననుసరించి యుండెదరు. —భాగవతము.

"బలిమి గలవాఁడె రాజు; సంపదలు గలుగు
వాఁడె మాన్యుఁడు; సభల మాటాడ నేర్చు
వాఁడె పూజ్యుడు; కాల్చువాఁడె హితుఁడు
జనుల కెల్లను— కలియుగ సమయమందు.

"మఱియు ధనంబ కులాభిజాత్య హేతువు; బలంబ ధర్మ హేతువు; మనోహరంబ దాంపత్య హేతువు; స్త్రీత్వంబ ఉపభోగ హేతువు; అన్యాయంబ వృత్తి హేతువు; దౌర్బల్యంబ అధమ హేతువు; సద్వేషధారణంబ పాత్రి హేతువు నై, యనేక భీషణ దోషవిశేషంబులు సమస్త వర్ణంబులయందును గలిగియుండు.

"అర్థ మిచ్చు నేని యధమాధముని నైన
ఆశ్రయింపఁ జూతు రఖిలజనులు;
సూనృతంబు బలము శూరత్వమును లేదు,
కల్లతనమె గలదు కలియుగమున.

[ఇట్టి యధర్మవర్తనంబులు గల కలికాలంబున]

"భూమి సద్ధర్మముల్ దులుపఁ బూని ముకుందుఁడు సర్వలోకర
క్షామణి భక్తవత్సలుఁడు సాత్త్వికబుద్ధి యెలర్ప శంబర
గ్రామమునం బ్రధానుఁడగు బ్రాహ్మణునింట జనించు గల్కియై
ఆ మహనీయ మూర్తి తెగటార్చును మ్లేచ్ఛకిరాతజాతులన్.

"నిజధర్మంబున వేదముల్ ధరణిపై నిండం బ్రతిష్ఠించి సా
ధుజనవ్రాతము నాదరించి, యొకచో దోషంబు లేకుండఁ జే
సి, జనంబుల్ పరమానురాగమునఁ దాఁ జెందించువాఁడై యథో
క్షజుఁ డుండున్ బటు సాత్త్వికస్ఫురణతో కల్కిస్వరూపంబునన్."

—విష్ణుపురాణము

ఇఁక బ్రకృత మనుసరింతము—

పై వివరింపఁబడిన కలియుగలక్షణము లన్నియు తూచా తప్పక ప్రకృతమునఁ బ్రత్యక్షమై సాగుచున్నవి, ఇట్టి మహో త్పాతసమయమున శ్రీమహావిష్ణువు కల్కి— మూర్తియై యవ తరించి ధర్మసముద్ధరణముఁ గావించు నని మన పురాణములు ఏకకంఠ్యముగ నుద్ఘోషించుచున్నవి. గాంధిమహాత్ముఁడే ఆ కల్కి—మూర్తి యని ఈ క్రింది నిదర్శనములు నిరూపింపఁ గలవు.

పై పద్యములలో "భూమి నధర్మముల్ దులుప" అను పద్యమునందు "శంబరగ్రామమునన్ బ్రధానుఁ డగు బ్రాహ్మణు నింట జనించుఁ గల్కి—యై" అని యున్నది. ఈ "శంబర" గ్రామము "శబరమతి" కి అన్వయించును. ఇఁక "ప్రధానుడగు బ్రాహ్మణునింట" అను వాక్యముఁ గూర్చి విచారింతము— మహాత్ముని తండ్రితాతలు రాజులకడ ప్రధానులు (మంత్రులు) గా నుండి రని మహాత్ముని 'ఆత్మకథ' తెలుపుచున్నది. మహాత్ముఁడును ఆతని జనకుఁడును జన్మమున వైశ్యులైనను, గుణకర్మములందు బ్రాహ్మణులే యగుదురు. మఱియు పై పద్యములలోఁ గడపటి రెంటియందును "సాత్త్వికబుద్ధి" "సాత్త్వికస్ఫురణ" అని కల్కి—మూర్తికి విశేషణములు ప్రయో

గింపఁబడినవి. సాత్త్వికనిరోధమే (pass[illegible]" ప్రధాన సాధనముగాఁ గల మహాత్ముని కష్టవిశేషములు వర్ణించునో, ఆతనిచరిత్ర ఎఱిగినవారికిఁ గరతలామలకము.

..............................నవగ్రహంబులున్
శివి శుభంబులైన తను టొకల నుండఁగ ద్వాదశీతిథిన్
దేవవిభుండు...............నుద్భవ మందె, దేవతల్
గావఁగలందు లోకములఁ గల్కి యటంచును సంస్తుతింపఁగన్.

—కల్కిపురాణము. ఆ 1. ప 139.

మహాత్ముని యవతారము గూడ ద్వాదశీతిథి యందే యని "ఆత్మకథ" వక్కాణించినది. కల్కిమూర్తి జైత్రయాత్ర వెడలినపుడు, అశ్వారూఢుండై తఱలె నని పురాణప్రసిద్ధము. మహాత్ముఁడును మొన్న లవణ సత్యాగ్రహమునకై దండుతో దండికి మహాప్రస్థానము గావించినపుడు, అశ్వసమేతుండై వెడలె నని మన మెల్లర మెఱిఁగిన విషయమె.

పై దృష్టాంతములవలన, గాంధిమహాత్ముఁడు కల్కిమూర్తి యనియు, ప్రకృతము దేశమునందలి దుర్దశల నెల్లఁ దొలఁగించి, విశ్వమునం దెల్ల ధర్మరాజ్యమును సంస్థాపింప నవతరించె ననియు సిద్ధాంత మగుచున్నది.

ఫ ల శ్రు తి

ఇంతదనుక గాంధిమహాత్ముని లీలల విష్ణుని దశావతార లీలలతో సమన్వయించి సాదృశ్యములం బ్రదర్శించితిమి. వ్రాయదగు నంశములు పెక్కు లుండియు గ్రంథవిస్తర భీతిచే గొన్నిటిని, మాయల్పబుద్ధికి స్ఫురింపక కొన్నిటిని విడువ వలసినవార మైతిమి. మఱియు జీసను మహమ్మదు మున్నగు మహాప్రవక్తల చరిత్రములతోడను ఉపదేశములతోడను సరిపోల్చి చూపదగిన విషయము లనేకములు మహాత్ముని లీలలలోఁ గల వని యెఱింగియు, ప్రకారాంతర మగుటచే వదలితిమి. మా వ్రాసినంతనట్టు మహాత్ము డొక యవతార మూర్తి యనియు, ఆతని లీలలు అలోకసామాన్యము లనియు, జనులు గుర్తెఱుగుటకుఁ జాలినంత ఋజువు చేయగల వనియె మా నమ్మకము.

కొందరు "మహాత్ముఁడు లోకోత్తరపురుషుఁ డైనఁ గావచ్చును గాని, అవతారమూర్తి కాఁడు; అవతారపురుషుల కుండఁ దగిన యద్భుతమహిమ లాతనియం దొక్కటియు గాన్పించియుండ లేదు; తన్ను బంధించినపు డైనను, శ్రీకృష్ణునివలె విశ్వరూప మేదేనిఁ జూపఁ గలిగెనా?" అని తర్కవితర్కములఁ జేయువారు గల రని మే మెఱుఁగక పోలేదు.

అట్టివారికి మా సమాధాన మిది:— శ్రీరాముఁడు విష్ణ్వంశ సంభూతుఁడుగఁ బరిగణింపఁబడుచుండియు, స్వస్వరూప జ్ఞానము లేని ప్రాకృతునివలె సీతాపహరణ సమయమునను, లక్ష్మణమూర్ఛాఘట్టమునను విలపింపలేదా? శ్రీకృష్ణుఁడు లీలా మానుషవిగ్రహుఁడై స్థితప్రజ్ఞు డయ్యు, శిశుపాలాదు నాతని మహిమ గుర్తెఱుఁగక తూలనాడ లేదా? జరాసంధప్రభృతులు తఱిమినపుడు సామాన్యునివ లాతఁడు పరువిడ లేదా? ఇంతమాత్రమున వారి భగవదంశసంభూతికి గొఱంత గలిగిన దనఁ జెల్లునా? దివ్యవిషయములం గూర్చి సంశయించుట ఆత్మవినాశ హేతుకము గాదా?

“సురల జన్మంబులు, శూరుల జన్మంబు, లేఱుల జన్మంబు లెఱుకపడవు” అను భారతవచన ప్రకారము, లోకసంగ్రహార్థ మవతరించిన మహాత్ముల లీలలు మానవ సామాన్యమునకు దుర్జ్ఞేయములు. కావున గాంధిమహాత్ముని మహిమ సమ్యగ్దృష్టి నవలోకించువారికిఁ గాని గోచరింపదు.

ఇంతవనుక రామకృష్ణాద్యవతారములతో బాటు మహాత్మునకు సమానప్రతిపత్తి నొసగితిమి. దీనితో మాకుఁ దృప్తి గలుగుట లేదు; వారికన్న ఉన్నతపదవి నధిష్ఠింపఁ జేయుటకు మే ముపక్రమింతుము,

ధర్మసంరక్షణార్థము రామకృష్ణాదులు దుష్టులను సంహా
రించిరి; లోకమును సముద్ధరించిరి. కాని వారిని సంహరించి
పశ్చాత్తప్తులఁ గావించి సన్మార్గమునఁ ద్రిప్పజాలరైరి. మహా
త్ముఁడు అట్లు గాదు. అద్వితీయ మగు తన ♦ వైముఖ్యయోగము
(నాన్ కోఆపరేషన్) ననుసంధించి విమతుల నెల్ల పశ్చాత్తప్తుల
గావించి స్వమతమున కాకర్షించి సాధువులనుగఁ బరివర్తనము
జేసి సంకల్పసిద్ధుఁడు గా గల్గినాఁడు. సటావిక్షేపణ మొనర్చు
సింహయూథమును జింకపదుపుగ మార్చివేయుటయే అతని
యవతారమునకు పరమోద్దేశము; అదియే పరాకాష్ఠ.
ఈ వైముఖ్యయోగప్రయోగముననే అతఁడు దక్షిణాఫ్రికాలో
విజయదుందుభిని మ్రోగించినాడు; చాంపరాన్‌లో విజయ
ధ్వజారోహణ మొనర్చినాఁడు; బరదోలీ ప్రముఖ పుణ్యక్షేత్రము
లలో విజయోత్సవములు నడపినాఁడు. నేఁడు గూడ ఈ దివ్య
యోగప్రభావముననే భూమండలమునం దెల్ల మహోద్దండ
బలప్రచండు లని పేరు మోసిన బ్రిటీషుమండలాధీశ్వరులం
డీకొని గజిబిజి గావించి యున్నాఁడు.

♦ ఇది యోగములలో నొకటి.

అహింసాత్మక మైన ఈ మహాయోగప్రభావము అపూర్వము -- అనన్యభూతము -- అద్వితీయము -- అనూనము -- అనుపమేయము -- అమోఘము. ప్రపంచమున దీని నెవ్వరు నింతవరకు నవలంబింపలేదు. యుగాంతరములనాటి ఈ మహాయోగమున కీ యుగమున మహాత్ముండే ప్రాణప్రతిష్ఠ గావించినాడు; ఇది భారతఖండమునకే గాదు -- సహస్రఖండములకును అఖండశాంతిని బ్రసాదించుట నిశ్చయము; ఇది పాశ్చాత్యులు గూడ ఇప్పుడు గ్రహించుచున్నారు.

ఈ వైముఖ్యయోగమహిమం దెలుపుటకు ఉత్తర రామాయణమునందలి యొక యుపాఖ్యానము నిట నుదహరింతము.

తొల్లి హనుమంతుడు బాల్యచాపల్యమున తరుణార్క బింబమును పక్వఫలముగ భ్రమించి మ్రింగబోయెను. ఇంద్రుడు తన వజ్రాయుధమున నాతనిమూతిపై మోదెను. ఆ తాకుడునకు ఆతడు నేలం గూలి మూర్ఛాక్రాంతుం డయ్యెను. అంత ఆతనితండ్రి వాయుదేవుడు ఇంద్రునిపై నలిగి తనమూర్తి నుపసంహరించుకొనెను. అట్టియెడ--

యాజకుల్ వహ్ని హవ్యములు వేల్వఁగఁ జాచు
హస్తముల్ సాచినయట్టు లుండె ;
దివిజులు పేరోలఁ దివి కెగిరిన దేవ
యానంబు లెగిరిన యట్టులుండె ;
మునులు నదీతోయములఁ దోఁగ ముంచిన
యంగముల్ ముంచినయట్టు లుండె ;
పసు మృగ నరముఖ ప్రాణు లుర్విని బెట్టు
నడుగులు వెట్టినయట్టు లుండె ;

భానుమండల మెంకఁ జూచెఁ బాదుకొనియె ;
కాలగతి తప్పె ; సత్క్రియల్ గడచె ; వేద
పాఠ ముడివోయె ; బాహ్యా భ్యంతరంబు
గాఢ్ప బంధించి చనిన యక్కాలమందు.

—ఉత్తరరామాయణము. ఆ ౫, ప ౧౧౧.

ఈ యహింసాతత్త్వమును ఈ యుగమున బోధించిన మహాపురుషులు మా యెఱింగినంతవఱకు బుద్ధుడును జీససును పేర్కొనదగి యున్నారు. ఈ తత్త్వమును బుద్ధుఁడు కేవలము సాంఘికముగ వినియోగించినాఁడు; జీసస ధార్మికముగఁ బ్రయోగించినాఁడు. గాంధిమహాత్ముఁడు దీనిని భౌతికాధ్యాత్మికాది సమస్త వ్యవస్థలయందును సర్వతోముఖముగ నావేశింపఁ జేసి విశ్వజనీన మొనర్చినాఁడు.

ఈ విషయము గూర్చి మా సొంతనుడులతో దెలుపుట కన్న, అమెరికాదేశీయుఁడు రిచార్డ్ గ్రెగ్ అను సాధుశీలుఁడు ఈ నడుమ వ్రాసిన వ్యాసమునందలి భావములను గొన్నిఁటి నిం దనువదించితిమి.

సత్యాగ్రహ ప్రభావము.

"ప్రకృతము భరతఖండమున జరుగుచున్న సంఘర్షణము ప్రపంచేతిహాసమునందు ఇదివఱ కెన్నఁడు కని విని యెఱుఁగని యపూర్వసమస్యయై యున్నది. బుద్ధుఁడు అహింసాసిద్ధాంతము నుపదేశించెను; అనుష్ఠించెను; కాని అగచాట్లపాలు గాలేదు. జీససు దాని నుపదేశించెను, అనుష్ఠించెను; అగచాట్లం బడెను; కాని దానియర్థము సువ్యక్తము గావింపలేదు. మహాత్ముఁడు ఉపదేశించెను; అనుష్ఠించెను; అగచాట్లం బడెను; తత్పరమార్థమును ప్రపంచమందలి ఆబాలగోపాలమునకుఁ గరతలామలకము గావించుటయు కాక, వారు దాని నవగతము జేసికొని సుశిక్షితులై సంఘీభావమున ధారాళముగ సాధించునట్లు వారిని పరిపాకమునకుం దెచ్చినాడు. ఈ విధానము భరతఖండమునకే గాక, సమస్తప్రపంచమునకు నిట్టి ప్రయోజనముల నొడఁగూర్చు నని యెవ్వరును ఎన్నఁడును కలనైనఁ దలంపలేదు.

పాశ్చాత్య రాజకీయతంత్రములను సూక్ష్మదృష్టితోఁ బరిశీలించుచుండు. అవి యన్నియును కేవలము మోసము కుటిలత వంచనము కపటము లోనగు మాయోపాయములపై నాధార పడియున్నవి. అల్పసంఖ్యాకులు తమ కుక్షింభరత్వమునకై నిర్నిమిత్తముగ నిర్దాక్షిణ్యముగ ప్రజల హృదయములను క్షోభపెట్టి స్వార్థపరాయణులై విశృంఖలముగఁ జెలరేగుచున్నారు. ఈ కారణముననే ప్రకృతసంఘర్షణ మావహించినది; దీనివిజయము ఈవర్తమానమందలి ప్రతిప్రభుత్వము యొక్క బలమును నిస్సార మొనర్చి దానిపద్ధతిని పూర్తిగ సంస్కరింపగలదు. ఇది ముమ్మాటికి నిశ్చయము. ప్రపంచమందలి ప్రభుత్వములలో నెల్ల బలవత్తమమైన ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటించిన ఈ సత్యాగ్రహముయొక్క విజయము తక్కిన అన్నిప్రభుత్వముల కుళ్ళును బయటవేయగలదు. నేటి ప్రభుత్వ విధానములయందలి పరువుప్రతిష్ఠలను కూడ నీ సత్యాగ్రహము కుంగదీయగలదు. ప్రపంచమునం దెల్లెడల స్వాతంత్ర్యశక్తుల నొక్కుమ్మడి పరివ్యాప్తము జేసి ప్రజ్వలింపఁ జేయగలదు. పరపాలనమున కగ్గమై మ్రగ్గుచున్నవా రెల్లరును నల్లవా రైన నేమి, పాటకప్రజను లైన నేమి, పాలకులతో సమానస్వాతంత్ర్య మనుభవించుచు స్వేచ్ఛాడోలికల నోలలాడఁ గలరు. రష్యా

విప్లవము దేశదేశముల నావరించి ప్రజాసామాన్యమునందు గొప్ప సంచలనము రేపినది. అప్పుడు వణిక్ప్రభువులును సంస్థానాధిపతులును భీతిచేఁ దల్లడిల్లిరి. ప్రాపంచిక చరిత్రయం దింతదనుక బయల్వెడలిన ఏ విప్లవములును ఒనగూర్పఁ జాలని ప్రజాస్వాతంత్ర్యమును నేఁడు భరతఖండమున విజృంభించిన ఈ సత్యాగ్రహము తప్పక సమకూర్పగల దని నానమ్మకము.

ప్రపంచసంగ్రామము యూరపునందలి యంతర్భేదముల నొక్క పెట్టునఁ దుత్తునియలు గావించినది. కాని బ్రిటనునందలి శాఖావిభేదములు నేటికిని చెక్కుచెదరక ఘనీభవించియున్నవి. అచ్చట సాంఘిక రాజకీయ వ్యవస్థలు కేవలము కృత్రిమ కల్పితములు; అవి తర తమ పదవుల విభాగముల నండఁగొని యున్నవి. బిరుదముల సంపాదించి బరాబరుల నందుటయే అచటి హేమాహేమీల ముఖ్యలక్షణము. శాఖాభేదములే అచటి సాంఘిక పారిశ్రామిక వృత్తులమీఁద నధికారము చేలాయించుచున్నవి. వీని నన్నిటిని రాజ్యాంగయంత్రము త్రిప్పుచుండును. భారతసామ్రాజ్య స్వాతంత్ర్య ఝంఝూ మారుతము ప్రచండతరముగ వీచి, ఆ మహాయంత్రమును

ఒక్క పెట్టున నూటాడించి పటాపంచలు సేయఁగలదు; అంతట దానిచే నడపఁబడుచున్న కుతాంత్రిక సంకరము లన్నియు మటుమాయము లగును. ఇట్లు సహస్రాబ్దముల నుండి యూరోపు జీవితము నెల్ల కలుషిత మొనర్చుచున్న దుష్కృత్యాళి ఒక్క త్రుటిలోనే సత్యాగ్రహాస్త్రము భస్మీపటలము గావింపఁగలదు.

ఆర్థికముగఁ గూడ దీనిఫలితము లగణ్యములు. ధన మదాంధతను సాంగ్రామిక విధానమును నిర్మూలించుటకీ సత్యాగ్రహము దివ్యౌషధము. ధనప్రమత్తతను అణంచుటకు ఏ సాంఘిక విప్లవమునకును సాధ్యము కాని మహాశక్తిని సాధించి ప్రసాదింపఁగలదు. ఇది వర్తకసరళిని చక్కబెట్టఁగలదు. పారిశ్రామిక వృత్తులనిరోధ నున్న ఒత్తిడులను ఒత్తిగింపఁగలదు. వ్యవసాయమును పెంపొందించి ఫలవంతముగఁ జేయఁగలదు.

తలఁపనితలంపుగ ఇయ్యది భారతజాతిని భారతస్థాన మును నానాముఖముల వికసింపఁ జేయుటయు కాక, భారత దేశీయ నిజప్రభావమును పాశ్చాత్యదేశము సంభావించుట కనువగు రాజమార్గము నేర్పఱచి ప్రాచ్య పాశ్చాత్యఖండ ములకు సుహృద్భావము గూర్పగలదు."

◆ సత్యాగ్రహోద్యమ తత్త్వము

“ద్వేషమునకు ప్రేమయునను, దౌష్ట్యమునకు సౌజన్యమునను, అసత్యమునకు సత్యమునను మార్కొని సాధించుకొనుటకు పూర్వము సమస్తమతములచే బ్రసాదితమైన దివ్యసత్యమును విశ్వమునందంతట వ్యాపింపజేసి అనుష్ఠింపఁ జేయుటయే నేటి సత్యాగ్రహోద్యమము యొక్క పరమోద్దేశము.

తొల్లి లోకసంగ్రహార్థము మహర్షులు తమయుపదేశ ముఖమున దివ్యసందేశములం దెలిపిరి. జీసను బోధించిన సిద్ధాంతములు సరాసరిగ గాంధిమహాత్ముని తత్త్వోపదేశములయందు విద్యోతమానము లగుచున్నవి. జీసను సిద్ధాంతముల నారాధించుటకే నేఁడీసత్యాగ్రహ మను మహాప్రయోగము సాగుచున్నది.

జీసను ప్రబోధించిన పరమార్థముల నిరూపించుట కుదయించిన ఈ యమోఘసాధనమును క్రైస్తవప్రపంచమున నెల్ల బలవత్తమమైన సామ్రాజ్యము తన సర్వశక్తులతో బ్రతిఘటించుచు తన్నుఁ దానే ఖండించుకొనుచున్నది.

◆ ఈయుపన్యాసము మీరాబాయి (స్లేడ్ కన్య) అను పాశ్చాత్య విదుషి రచించినది. ఈమె మహాత్ముని శిష్యురాలై ఆతనికి శుశ్రూష చేయుచు సబర్మతి యాశ్రమమునఁ గడపుచున్నది.

ఈ 'క్రైస్తవ' సామ్రాజ్యము భారతదేశసంపదను కబళించి మదించియున్నది. భారతీయులు నేఁడు అస్థులు పస్తులు జేయుచు అస్థిగతపంజరములై 'అన్న మో రామచంద్రా' యని యల్లాడుచు పిడికెడు మెతుకులకై క్రైస్తవుల యాచించి అంగలార్చిరి. కాని కబళమునకు బదులు కాఱుటాయి బడసిరి. అంతియ కాదు — చెంపపై లెంపకాయలు గూడ దినిరి. భారతీయులు మహాత్ముని యుపదేశములకు బద్ధులై 'క్రైస్తవుల'కు రెండవచెంప జూపిరి. వారు ఆ చెంపపైఁ గూడ చపేటములు చఱచిరి. కాని భారతీయులు శాంతమును గోల్పడలేదు. ఈ శాంతిమార్గముననే దాస్యము నడఁగఁద్రొక్కఁ గల మని గాంధిమహాత్ముఁ డొసఁగిన యుపదేశము వారి రక్తనాళములలో ప్రత్యణువునను ప్రవహించుచున్నది.

తరతరములనుండి దౌర్భాగ్యదశకు దాసులై భారతీయులు అంధకారబంధుర మగు నావరణమున జిక్కి వివశులై విలవిల తన్నుకొనుచున్నారు. సాధుత్వమున శఠత్వమును, సౌజన్యమున దౌర్జన్యమును పరాస్తము జేయుదుమేని, ఆ యంధకారావరణము భగ్నమై మానవలోక మంతయు నవ్యజీవన జ్యోతి నాశ్రయింపగలదు.

ఆర్తలోకసంరక్షణమునకై సత్యాగ్రహము ననుసంధించిన గాంధిమహాత్ముని, క్రైస్తవులు ఏసుక్రీస్తుగా భావించి తమ భక్తిని వెల్లడించుకొనిరి.'

దేనికొఱకు మహాత్ముఁడు దురంతకష్టములకు లోనైనాఁడో, దేనిని సిద్ధింపఁజేయుట కాతఁడు తనజీవితమును మహాయజ్ఞముగఁ గావించియున్నాఁడో, ఆ పవిత్రాదర్శమును మనము దృఢదీక్షతో సాధించి, లోకకళ్యాణము నొనగూర్చుటకై మన ప్రాణ మాన ధనముల నర్పింతము గాక !

స్వస్తివాచకము

సనాతన హిందూమతాచార్యులు కల్కిమూర్తి యావిర్భావమునకై కుతూహలచిత్తులై యున్నారు, క్రైస్తవులు జీసస్ పునరవతారమునకై నిరీక్షణము ప్రతీక్షించుచున్నారు. దివ్యజ్ఞానసమాజజనులు మైత్రేయాగమనము నాసించి నిరీక్షించుచున్నారు. వీరబ్రహ్మముగారి శిష్యులు వీరభోగవసంతరాయుని యావిర్భావము నెదురు జూచుచున్నారు. తారకసంఘము (Star society) వారు తారకోదయమునకై పాద్రీశకుఁ దమ యాలోకనములఁ బర్పించుచున్నారు. భక్తరహిత తారకరాజ యోగులు విరాట్పురుషుని సందర్శనార్థము తహతహలాడు చున్నారు.

పై మతములవా రెల్లరు తమతమ యవతారమూర్తి గాంధిమహాత్ముఁడే యని నమ్మి తదాదేశములను శిరసా వహించుచున్నారు.

పురాకృత పుణ్యపరిపాకవశమున గాంధిమహాత్ముని సమకాలీనులమై జనించు భాగ్యము మన కబ్బినది. ఇట్టి సదవకాశము మనకు మరల యెన్నిజన్మములకో కాని లభింపదు. తొల్లి రామదాసు శ్రీరాముని కాలమున బుట్టనైతిని గదా యని ఈ తీరునఁ బలవించినాఁడు:—

కీర్తన

ఏమి సాహసము! అహహా! ఏమి సాహసము.
భూమిజాత శ్రీరాముని తోడను
బుట్టి శోకముల బట్టనైతి గద! —ఏమి
వనజనాభుడను దాసుడనై నే
వనముల వెంటను జనుదు గదా!
కనక కురంగము జనకతనూజకు
నిచ్చిన రాముడు మెచ్చు గదా! —ఏమి
అంగజాది దానవులఁ గూలంగొని
పోరుచు లంకకుఁ బోదు గదా!
సంగరంబున రావణుఁ బొరిగొని
రంగుగ జానకిఁ దెత్తుఁ గదా! —ఏమి

ఇట్లున్న హనుమ మహాత్ముని బోధనలు విడనాడి యుపేక్షించుచుంటిమి, అందువలన పశ్చాత్తప్తులమై 'మహాత్ముని సహాయకుల మయ్యు, ఆతని సేవించి తరింపమైతిమి గదా!' యని పరిపరివిధములఁ బరితపించెదము. కావున మన మీ యమూల్యావకాశమును బోనాడుకొనక, మహాత్ముని దివ్యసందేశముల ననుసరించి శాంతిసమరమున నుఱికి—

"హతో వా ప్రాప్స్యసే స్వర్గమ్ జిత్వా వా భోక్ష్యసే మహీం"

అను గీతావాక్యానుసారము — చచ్చిన స్వారాజ్యము, బ్రతికిన సంపూర్ణస్వారాజ్యము సాధించి, భరతవర్షమును దాస్యము నుండి విడిపించి మనుగడల ధన్యమొనర్చుకొందము గాక!

ఉప్పు

ఉప్పు ఉత్పత్తి యగు దేశములు_

ఉత్తర దక్షిణ అమెరికాలు, సైబీరియా, చీనా, పరిషియా, ఐరోపా, హిందూదేశములయందు ఉప్పు విశేషముగ నుత్పత్తి యగును. కేటలోనియా దేశమునందు 400 అడుగుల యెత్తును 3 మైళ్ళ పరిధియు గల గొప్ప ఉప్పుకొండ గలదు. ఆఫ్రికాయందలి సహారా ఎడారిలోను అబిసీనియాలోను పెద్ద ఉప్పుపట్టులు గలవు. పోలండునందలి ఉప్పుగనులు ప్రపంచమునం దెల్ల ప్రఖ్యాతి మైనవి. ఆ ఘనిస్థానమునుండి పంజాబ్ వఱకు ఉప్పుకొండల వరుసలు వ్యాపించియున్నవి.

హిందూదేశమునందు పంజాబు రాష్ట్రములోను, రాజపుటానాలోని శంబరసరోవరమున, సింధు గుజరాతు దేశములందును ఉప్పు పుష్కలముగ లభించును. అంతియ కాదు, భారతదేశము నావరించియున్న సుమారు 5,000 మైళ్ళ పొడవు గల సముద్రతీరమున నెల్ల ఉప్పు పండును. మఱియు అలెగ్జాండరు హిందూదేశమునకు రాకపూర్వమే, ఉత్తరహిందూస్థానమందలి విశాలమయిన గనులనుండి ఉప్పు తీయుచున్నట్లు చరిత్ర తెలుపుచున్నది.

ప్రపంచమునందలి సమస్తజాతులవారును, ఎల్లమతముల వారును ఉప్పును పవిత్రముగ భావింతురు. భారతీయులు హవ్యకవ్యములయందు లవణమునకు ప్రాధాన్య మిత్తురు. ప్రతిదినము వారు భుజించునపుడు, విస్తరిలో తొలుత ఉప్పును వడ్డింతురు; పితృకార్యములందు భోక్తలకు దధిమిశ్రిత లవణము వడ్డింతురు. మఱియు దృష్టిదోషములచే గలుగు కీడుల తొలగించుటకు దృష్టితీయుటకును, అన్నద్వేషము కలిగినపుడు మంత్రించి లోని కిచ్చుటకును ఉప్పు నుపయోగింతురు.

పాశ్చాత్యులు గూడ ఉప్పుయొక్క ఉత్కృష్టత గుర్తెఱింగి దాని నత్యంతపవిత్రవంతముగ భావించియుండిరి. వారు ఉప్పుఊటలు భగవద్దత్తములని తలంచుచుండిరి. జర్మనులు ఉప్పు ఊటలకై యుద్ధము లొనర్చిరి. ఉప్పుగల ప్రదేశములు పవిత్రవంతము లనియు, అచట జేయు ప్రార్థనలు ఈశ్వరప్రీతికరము లనియు వారు నమ్ముచుండిరి. మఱియు గ్రీకులు రోమనులు ఉప్పును దేవతలకు నైవేద్యములు బెట్టుచుండిరి. వారు ఉప్పును రొట్టెయు భోజనమునకు పారిభాషికముగ వ్యవహరించిరి. హోమరు ఉప్పును దివ్యము (Divine) గ భావించెను.

ప్లేటో ఉప్పు భగవత్ప్రీతికర మని విశ్వసించెను. అరబ్బులు లవణసమ్మిశ్రిత మైన భోజనము మంగళప్రద మనియు, అది బాంధవ్యమునకును మైత్రికిని ప్రేమసూత్ర మనియు నమ్మి, 'ఉప్పు మనల పరస్పర ప్రేమానుబద్ధుల జేయును' అని అర్థమిచ్చు (There is salt between us) అను నానుడిని వాడుచుండిరి. పారశీకులలో ద్రోహము చేయుట గూర్చి తెలుపునపుడు, 'నమక్ హారామ్' అను సామెతను వాడుచుందురు. (నమక్ - ఉప్పు, హారామ్- ద్రోహము.)

రోమనులు నౌకర్లకును సైనికులకును పూర్వము ఉప్పు రూపమున జీతము లిచ్చుచుండిరి. కావున ఆ జీతమునకు వారిభాషలో 'సాలరీ' (Salary) అని పేరు. 'సాలరీ' సాల్ (Sal) అను లాటిన్ (Eng: Salt) పదమునుండి ఉత్పన్న మైనది. పూర్వకాలమున ఉప్పు ఆర్థికముగను పారమార్థికముగను ఆవశ్యక మగు పదార్థముగ భావింపబడెను. కాన దాని వ్యాపారము నిమిత్తము ప్రత్యేకముగ బాటలు వేయబడు చుండెడివి. అట్టివానిలో నొకటి యగు సాలేరియా (Salaria) అను బాట ఇప్పటికిని ఇటలీదేశమున గానవగును. పూర్వము అబిస్సీనియా ఆఫ్రికా టిబేటు మున్నగు దేశములందు నాణెము లకు బదులుగా ఉప్పుతో చేయబడిన బిళ్లలు చెలామణి యగుచుండెడి వట.

ఉపయోగములు :

పట్టిపాత్రలకు మెఱుఁగు పెట్టుటకును, గాజు సామానులకు ధావళ్యము స్వచ్ఛత నిచ్చుటకును, సబ్బు బిళ్లలను గట్టిపరచుటకును, రంగుల ధాతువులను పెంపొందించుటకును, మాంసాదులను చెడకుండ భద్రపఱుచుటకును, పశువుల గుగ్గిళ్ళకును, సస్యములకు పురుగుపట్టకుండ ఎరువులో గలిపి పొలములకు వేయుటకును, తోళ్ళు పదును చేయుటకును, ఓడలు నావలు మున్నగువాని బల్లలు చెడిపోకుండ వాని సందులలో కూరుటకును ఉప్పు నుపయోగింతురు.

దీని యుపయోగము వైద్యశాస్త్రము జూచినఁ దెలియఁ గలదు. సమస్తరోగములకు ఉప్పే పరమౌషధ మని ఈనడుమ లవణానందస్వామి ఉప్పుతో చికిత్సలు చేసి రోగము గుదుర్చుట పత్రికలలో జదివితిమి. ప్రాణావసాన సమయమున వైద్యుఁడు రోగికి సెలైన్ ఇంజెక్షన్ అనుపేర ఉప్పు గలిపిన నీటిని దేహమునందు పిచికారీతో నెక్కించుట మన మెఱుగుదుము. ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞులు పదార్థములును కళేబరములును చెడకుండ గాపాడుటకు లవణము నుపయోగించుట ప్రసిద్ధము. సృష్టిలోని

సమస్త వస్తుజాలమును, ప్రాణికోటియు ఉప్పు లేక జీవించుట అసంభవ మని ప్రకృతిశాస్త్రప్రవీణులు పరిశోధించి నిర్ణయించిరి.

ఉప్పు శరీరమందలి క్రిములను నాశనము చేసి రక్తము శుద్ధిపఱుచును. ఈ సంగతి గుర్తెఱిఁగి పచ్చివారు తమఖైదీలను హింసించుటకై ఉప్పు లేని యాహార మొసగుటకు శాసించిరట!

లవణము సాంద్రముగ నున్న జలమున నౌకలు అధిక భారము మోయగల వని శాస్త్రజ్ఞులు కనుగొనిరి. మధ్యధరా సముద్రమున నడచు ఓడలు నల్లసముద్రము (Black sea) నందలి యోడలకంటె ఎక్కుడు బరువుల మోయఁగలవు. ఏల యన, మధ్యధరాసముద్రమున నల్లసముద్రమునకంటె లవణము ౧౬ రెట్లు అధికముగ నున్నది.

ఈ సందర్భమున ఉప్పుయొక్క ఘనత దెల్పుటకు హరివంశమందలి ఈ క్రిందికథ నుదాహరింతుము.

తొల్లి బ్రహ్మదత్తుఁ డను మహీపాలుఁడు సాళ్వదేశమును బాలించుచుండెను. వానికి హరునివరమున హంసుఁడు డిబికుఁడు అను నిరువురు కొడుకులు జనించిరి. వారు తమజనకునిచే రాజసూయ యాగమును చేయింపఁ బూని, తమమంత్రులలో నొకని శ్రీకృష్ణు నాహ్వానింపఁ బంపుచు, అతని కిట్లు వచించిరి:

“చని యా జనార్దనునిచే
ఘన మగు లవణంబు మనకుఁ గప్ప మగు; మే
ధనములను సరకు గా, విటు
చను దె మ్మను పతని యజ్ఞసమయమ్మునకున్.”

రాజసూయయాగము జరుగు సమయమున, పరరాజన్యులచే “మదమాతంగ తురంగ కాంచన లసన్మాణిక్య గాణిక్య సంపదలు” కప్పములుగా నడుగుచు రాజోచితమై యుండ, శ్రీకృష్ణ సంబంధివారిని హంస డిబికులు ఈపాటి యల్పమగు లవణమును గోరు టేల? మఱియును వైపస్యమున లవణము ఘన మైన దనియు, దానితో ఏ ధనములును పాటి సా వనియు వ్రాయఁబడినది. దీనివలన లవణ * మెంతటి లావణ్యవంతమైనదో చదువరులు గ్రహింతురు గాక.

శ్రీకృష్ణుఁడు ద్వారకావాసి. ద్వారక- సముద్ర పరివృత మైనది. సాళ్వదేశము మత్స్యరాష్ట్రము లోని దగుటచే, సముద్రమునకు చాలదవ్వు. తక్కిన పదార్థములకంటె అక్కడ ఉప్పు అపురూపము ప్రియము నైనదిగా నుండును. కావుననే హంస డిచికులు కృష్ణుని నుండి ఉప్పు కప్పమును గోరియుందురు. ద్వారక గుజరాతు దేశములో నున్నది. ఉప్పుపంటలో ఆ ప్రాంత మగ్రగణ్యము. అచటి యుప్పు పెక్కుసంవత్సరముల వఱకుఁ బ్రపంచమున కంతకు వినియోగింప జాలియుండును.

---

* ‘లావణ్య’ పదము ‘లవణము’ నుండి ఉత్పన్న మైనది.

ఉప్పు ఉత్కృష్టతను తెలుపు సామెతలు.

౧. ఉప్పు పెట్టినవారిని ముప్పువఱకు మఱువరాదు.

౨. అఱచేతిలో ఉప్పు పెట్టితే, ఆఱునెలలవఱకు తలచుకోవలెను.

౩. ఉప్పు దొరకనియూరు, ఉపాయము లేని మనిషి యుండరాదు.

౪. అప్పు లేని ఉప్పుగంజి మేలు.

౫. ఊపిరి యుంటే, ఉప్పు అమ్ముకొని బ్రతుకవచ్చును.

౬. ఉప్పు లేని కూర, పప్పు లేని పెండ్లి.

౭. ఉప్పుతో తొమ్మిది (రసములు) ఉండవచ్చును.

౮. ఉప్పుతో తొమ్మిది, పప్పుతో పది ఉంటే, అందరూ వంటలక్కలే.

౯. ఉప్పుతో ముప్పదియారు ఉంటే, ఉత్తముడైనా వండుతుంది.

౧౦. ఉప్పులేక ముప్పందుము తింటూ నంటూను.

౧౧. ఉప్పుకు ఉపకారము లేదు.

౧౨. వానియుప్పు దిని వానిమీదనే చేదుకాయలు కోసినాడు.

౧౩. ఉప్పు, పత్తిరి లేనివాడు.

౧౪. ఉప్పు లేని ఊరగాయ యుండునా?

౧౫. వానికి ఎక్కడా ఉప్పు పుట్టదు.

౧౬. పుట్టెడుప్పు ధారపోసినా, వానిముఖము చూడకూడదు.

౧౭. ఉప్పుగల్లు వోలె నున్నవాడు.

౧౮. పప్పే పస బాపలకును.
ఉప్పే పస రుచుల కెల్ల, ఉవిదల కెల్లన్
కొప్పే పస, దంతములకు
కప్పే పస, కుందవరపు కవిచౌడప్పా.

౧౯. షణ్ణాం రసానాం లవణం ప్రధానమ్.

1. Ye are the salt of the earth. (Bible)
2. We have salt of our youth in us. (Shakspeare)
3. He was worth his salt. (Dickens)
4. He never drinks below the salt.
5. He paid a salt price for it.
6. He is true to his salt.
7. To salt an invoice or an account.
8. The spice and salt that seasons a man.
9. To eat the salt of the palace.
10. There is salt between us.
11. Hot as monkeys, salt as wolves in pride.
12. He wont earn his salt for his porridge.

ఉప్పునకు సంబంధించిన మాటలు:—

౧. ఉప్పట్టి- (ఉప్పుంబట్టి)
"ఉప్పుసబట్టె లాడు నెవె నప్పును దెత్తురు గాక మాదవుల్"
౨. స్త్రీభోలాట - ఈ యాటలో 'ఉప్పో యమ్మ ఉప్పో' యని అమ్ముట అభినయింతురు.

లవణ భేదములు :

అక్షీబము, వసిరము, కటుకము- సముద్రపుఉప్పు (Sea salt)
సైంధవము, శీతశివము, మాణిబంధము- ఇందుప్పు (Rock salt)
పాక్యము, బిడము, క్షారము- అంటుప్పు (Black salt)
రౌమకము, బస్తకము, వసుకము- చౌటుప్పు (Sambhar salt)
సౌవర్చలము, రుచకము, అక్షము, తిలకము- (Sochal salt)
యవజము, యవక్షారము, మారేకారము- (Saltpetre)

గాంధినామ స్మరణము

ఏమి మహిమంబు గలదో నీ నామమందు!
'బాపు' అను పేరు నీకుఁ బలికినంత,
నిలువునను నాదు మేను నిల్వు పులకరించు;
జల్లు మని నాదు హృదయంబు జలదరించు.

సర్వసారస్వత ప్రపంచంబునందు
'గాంధి' యనియెడు వర్ణయుగంబుతోడ
సాటివచ్చెడు వేఱొక మాట గలదె
మార్దవంబున, మధురిమ, మంజులతను?

భువన 'మోహన' మైన నీ ముద్దుపేరు
రామునామమును కంటెను రక్ష్య మగుచు,
భక్తిముక్తిప్రదం బయి భవ్యమైన
అవ్యయానంద సౌఖ్యంబు నందఁజేయు.

కర్మయోగివి యై నీవు గ్రాలుకతన,
'కర్మచంద్రుఁడు' అను పేరు కలిగె నీకు;
దివ్య మహిమంబుతో నీవు తేజరిలుట,
విశ్వవిఖ్యాత 'మహాత్ముఁడు' అనెడు బిరుదు.